

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 5.12.2007
KOM(2007) 774 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Intenzivní evropská politika sousedství

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Intenzivní evropská politika sousedství

1. ÚVOD

Evropská politika sousedství (EPS) zásadním způsobem prohlubuje vztahy EU s jejími sousedy¹ a stala se zavedeným prostředkem spolupráce s těmito zeměmi napříč širokým politickým spektrem. Předpokladem EPS je, že EU má zásadní zájem na zřetelně větším hospodářském rozvoji a stabilitě a lepší správě věcí veřejných ve svém sousedství. Šíření míru a prosperity za hranice EU zabraňuje vzniku umělých rozdílů a přináší výhody jak pro partnery EPS, tak pro EU. EPS je partnerství pro reformu, kde platí heslo „čím více, tím lépe“: čím více jsou partneři propojeni s Unií, tím více jim může Unie v politické a ekonomické rovině a formou finanční a technické spolupráce nabídnout. Jak se partnerství v rámci společného rámce EPS vyvíjí, stávají se operace této politiky čím dál tím více diferenciované.

Po zkušenostech získaných v prvním roce fungování EPS dospěla Komise v prosinci 2006² k závěru, že bylo v rámci politiky dosaženo dobrých prvních výsledků, nicméně navrhla další akce tak, aby se tato politika mohla stát plně účinnou. Tyto akce budou vyžadovat prokázání politického vůdcovství, uplatňování partnerského přístupu a zároveň řešení celé řady citlivých otázek. V konečném důsledku je v sázce schopnost EU vybudovat vnější politiku, která bude doplňovat politiku rozšíření a která bude účinně podporovat přeměnu a reformu. Jako odpověď na toto sdělení a po jednáních v Radě, ke kterým Komise přispěla neformálními dokumenty³, vypracovalo německé předsednictví EU zprávu⁴, kterou Evropská rada plně podpořila. Komise také v září 2007 uspořádala konferenci o EPS, na které se poprvé sešli ministři a zástupci občanské společnosti z EU a jejích partnerských zemí. Dne 15. listopadu přijal Evropský parlament zprávu⁵ ke sdělení z roku 2006.

Od posledního sdělení bylo dosaženo pokroku. Byly například přiděleny prostředky v rámci nástroje pro správu věcí veřejných. Pracuje se na vytvoření investiční facility sousedství. Byla zahájena regionální iniciativa pro východ „Černomořská synergie“. Bylo dosaženo pokroku, pokud jde o zpřístupnění programů a agentur ES partnerům EPS. Nicméně zbývá ještě vykonat mnoho práce. Ve většině partnerských zemích EPS je velmi zapotřebí politických, sociálních a ekonomických reforem.

¹ EPS zahrnuje Alžírsko, Arménii, Ázerbájdžán, Bělorusko, Egypt, Gruzii, Izrael, Jordánsko, Libanon, Libyi, Moldavskou republiku, Maroko, Palestinskou samosprávu, Sýrii, Tunisko a Ukrajinu, ale nikoli země EHP, kandidátské země a potencionální kandidátské země nebo Rusko.

² KOM(2006) 726 ze dne 4. prosince 2006.

³ http://ec.europa.eu/world/enp/strengthening_en.htm.

⁴ 10874/07 ze dne 15. června 2007. <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st10/st10874.en07.pdf>.

⁵ P6_TA(2007)0538.

V nadcházejícím období je třeba zaměřit se na *provádění* stávajících závazků, a to jak ze strany partnerských zemí, tak ze strany EU. Je třeba vyvinout úsilí na obou stranách. Akční priority budou stanoveny ve dvou sděleních, které se budou zaměřovat na jedné straně na odpovědnost ze strany EU a na druhé straně na další úsilí nezbytné ze strany partnerských zemí EPS.

Toto sdělení se zaměřuje na akce, které EU stanovila na rok 2008 a které je v tomto roce třeba provést. Soustředí se na akce, které jsou ze strany členských států a Komise nezbytné, aby mohly být uskutečněny návrhy, které byly prodiskutovány v průběhu roku 2007. Ve zvláštním sdělení, které bude doplněno o zprávy o pokroku v jednotlivých zemích, bude na jaře 2008 provedena analýza, zda je zapotřebí dalších akcí ze strany partnerských zemí EPS.

2. KONCEPČNÍ OTÁZKY

2.1. Diferenciace

EPS zahrnuje velmi odlišné země v jediné politice. Nabídka EU na prohloubení vztahů je však stejná pro všechny partnery. Uplatňování přístupu v rámci EPS zohledňuje zvláštnosti jednotlivých zemí a zaručuje flexibilitu a diferenciaci a existuje tolik možných odpovědí, kolik je partnerských zemí, v závislosti na politické situaci každého partnera, úrovni jeho cílů, pokud jde o EU, jeho reformním programu a úrovni jeho socioekonomického vývoje. Rozšířená dohoda, která je v současné době sjednávána s Ukrajinou⁶, pokračující diskuze s Izraelem o zlepšení vztahů a s Marokem o „výsadním postavení“ ukazují tuto diferenciaci. Čím více se bude tato politika vyvíjet, tím více bude tato diferenciaci zřetelnější.

Společný rámec EPS však usnadňuje objektivní a soudržný přístup EU k těmto odlišným partnerům a zajišťuje, že je celá EU plně zavázána k prohlubování vztahů se všemi svými sousedy.

2.2. Odpovědnost

K dosažení stanovených vysokých cílů je pro EPS zásadní společná odpovědnost, která musí být dále rozvíjena. Tato odpovědnost se bude vyvíjet s rostoucí diferenciací a v závislosti na tom, jak se bude prohlubovat dvoustranný politický dialog v celé škále oblastí. Je důležité, aby se jak partnerské země EPS, tak i EU mohly považovat za zodpovědné za plnění jejich vzájemných závazků.

Konference o EPS v září 2007 zdůraznila závazek EU pracovat s partnerskými zeměmi, které spoluurčí svou cestu v rámci EPS. Následující konference se bude konat v roce 2008, přičemž Gruzie nabídla, že se stane hostitelskou zemí této konference.

⁶ Viz závěry Rady 11016/07 ze dne 19. června 2007.
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/07/st11/st11016.en07.pdf>.

2.3. Regionální procesy

EPS je především dvoustranná politika, ale je propojená s regionálními a subregionálními procesy. Evropsko-středomořského partnerství zůstává základním kamenem vzájemné součinnosti EU a jejích jižních sousedů. EPS a evropsko-středomořské partnerství se vzájemně posilují: dvoustranný rámec EPS je vhodnější k podpoře vnitřních reforem, zatímco rámec evropsko-středomořské spolupráce poskytuje regionální kontext.

Komise podporuje nové iniciativy k posílení vztahů se zeměmi oblasti Středomoří za předpokladu, že se rozvíjí na základě již existujících procesů. Takové iniciativy mohou zahrnovat mimo jiné akce v oblastech životního prostředí, dialog mezi kulturami, ekonomický růst a bezpečnost. V tomto ohledu Komise upozorňuje na pozvání Francie na jednání v červnu 2008, které má vyslat nový podnět pro vztahy se zeměmi této oblasti.

Na základě výzev k vytvoření regionálního rámce spolupráce na východě byla zahájena „Černomořská synergie“, které má doplnit převážně dvoustranné politiky v tomto regionu: EPS, strategické partnerství s Ruskou federací a jednání o přistoupení s Tureckem. Ministerské zasedání Černomořské synergie se bude konat v únoru 2008 v Kyjevě za účasti EU.

Podobně bude zkoumána možnost součinností, pokud jde o strategii EU pro střední Asii a společnou strategii vztahů mezi EU a Afrikou.

3. ZÁKLADNÍ OTÁZKY – NAVRHOVANÁ ZÁSADNÍ ZLEPŠENÍ

3.1. Opatření na podporu prohloubení hospodářské integrace

Obsáhlé a komplexní dohody o volném obchodě (DVO) uzpůsobené jednotlivým případům, včetně opatření ke snižování necelních bariér pomocí sblížování předpisů, jsou zásadní pro hlubší hospodářskou integraci s partnery EPS. DVO by měly v zásadě zahrnovat veškerý obchod se zbožím a službami mezi ES a partnery EPS, jakož i silná právně závazná ustanovení o implementaci obchodních a hospodářských regulačních opatření.

Byly již učiněny důležité kroky, ale bude nutné vyžadovat od všech stran odhodlané úsilí k realizaci tohoto programu. Unie bude pokračovat v aktivní podpoře sousedů, pokud jde o sblížování jejich předpisů tím, že jim bude i nadále poskytovat finanční a technickou pomoc, avšak je zapotřebí dodatečných pobídek.

V roce 2007 bylo zahájeno jednání o rozšířené dohodě s Ukrajinou a tato dohoda bude doplněna o otázky týkající se volného obchodu, jakmile Ukrajina vstoupí do WTO. Komise předložila návrh nařízení o zavedení autonomních obchodních preferencí pro Moldavskou republiku. Příští rok budou dokončeny studie proveditelnosti zkoumající možnost dohod o volném obchodě s Gruzíí a Arménií. Pokračují jednání o liberalizaci služeb a práva usazování a rovněž o obchodu se zemědělskými produkty se středomořskými partnery EPS. V roce 2008 budou zahájena jednání na úrovni vyšších úředníků za účelem navržení harmonogramu budoucích kroků v oblasti obchodu se středomořskými partnery do roku 2010 a na další období tak, aby byly prohloubeny stávající dohody. Pokročily také přípravné práce, které mají za cíl usnadnění obchodu s průmyslovými výrobky pomocí uzavření dohody o posuzování shody a akceptaci průmyslových výrobků.

Aby bylo možné úspěšně uzavřít jednání, je třeba dalšího patřičného úsilí všech stran. Ze strany EU je třeba ukázat zvýšený politický závazek k podpoře hospodářské integrace a zlepšení přístupu na trh. Podpora členských států, pokud jde o úsilí Komise neprodleně uzavřít pokračující jednání o zemědělství a rybolovu s přihlédnutím k rozdílným stupňům vývoje mezi partnery, bude rozhodující, a to zejména tím, že se z úplné liberalizace vyloučí pouze omezený počet výrobků. To by mělo být součástí společného úsilí všech stran zaměřeného na dosažení cíle, kterým je postupné rozšiřování obsáhlých a komplexních dohod s našimi partnery, což je v nadcházejících letech prioritní. Jednání by měla být posuzována po pečlivém zhodnocení a jejich tempo by mělo být uzpůsobeno podle možností dotčených zemí a očekávaných výsledků. Komise bude zároveň nadále podporovat zlepšení a další sbližování v takových oblastech, jako jsou technické předpisy, hygienické a rostlinolékařské otázky, cla a daně, a rovněž hospodářskou integraci mezi samotnými partnerskými zeměmi EPS. Bude podporovat spolupráci s takovými institucemi, jakými je Evropský patentový úřad. Bude se také podporovat dialog mezi podnikatelskými subjekty a Komise bude usilovat o zlepšení podnikatelského a investičního prostředí v sousedních zemích. Posledně jmenované mimo jiné vyžaduje pozornost v otázkách řádné správy a udržitelnosti.

3.2. Mobilita

Skutečnost, že se lidé mohou volně pohybovat a mohou na sebe navzájem působit, je nanejvýš důležitá pro řadu aspektů EPS, počínaje obchodem a investicemi až po kulturní výměny. Mobilita sama o sobě je prioritou zahraniční politiky, protože skrze ní vnímají občané partnerských zemí EU.

Komise navrhuje usnadnění oprávněného krátkodobého cestování a rovněž ambicióznější – dlouhodobé – změny v oblasti řízeného přistěhovalectví, které potencionálně zahrnují otevření trhů práce členských států, pokud je to oboustranně výhodné pro vysílající i přijímající země.

Je zřejmé, že mobilita se může rozvíjet pouze v bezpečném prostředí a zlepšení v oblasti bezpečnosti napomůže vytvoření podmínek pro větší mobilitu. Podpora mobility bude doplněna závazkem našich partnerů, že posílí bezpečnost a právo a budou bojovat s nedovoleným přistěhovalectvím, a je také spojena s úsilím posílit schopnost našich sousedů vyrovnávat se s migračními proudy do svých zemí a posilovat bezpečnost dokladů.

Komise vyzývá Radu a Evropský parlament, aby přijaly „balíček“ legislativních návrhů z roku 2006, jehož cílem je novelizace evropské vízové politiky, dosažení vysoké úrovně bezpečnosti v rámci společného prostoru a zjednodušení postupů pro podávání žádostí o víza. Tyto návrhy zjednoduší krátkodobé cestování tím, že pomohou vyřešit přetrvávající problémy s vydáváním tzv. schengenských víz. Kromě toho upravují jednodušší formu prokazování skutečnosti, že cestující přichází v dobré víře, zlepšují přístup žadatelů o víza ke konzulátům a posilují konzulární zastoupení a pokrytí v jednotlivých regionech, včetně zřízení společných středisek pro vízové záležitosti v místech, kde je to potřebné.

Stávající možnosti usnadnění cestování nejsou plně využívány. *Nařízení o malém pohraničním styku* umožňuje členským státům uzavírat dvoustranné dohody se sousedními třetími zeměmi v zájmu zlepšení kontaktů mezi lidmi v příhraničních oblastech a tato možnost by se měla plně využívat. Lepší využívání *pružných úprav, které umožňuje stávající schengenské acquis*, by mohlo přispět ke snadnější úpravě.

Provádění závěrů Rady z roku 2003 *o pružnosti při udělování víz osobám účastnícím se Evropsko–středomořských zasedání*⁷ by mělo být rozšířeno tak, aby byly zahrnuty všechny partnerské země EPS. Toto rozšíření se bude týkat především Arménie, Ázerbájdžánu a Gruzie, protože v nejbližší době vstoupí v platnost dohody o usnadnění udělování víz s Ukrajinou a Moldavskou republikou. Od členských států se požaduje, aby urychlily vyřizování žádostí o víza osob účastnících se akcí EPS a, pokud žadatel v minulosti vyhověl vízovým požadavkům, udělovaly soustavněji víza pro opakovaný vstup. Komise bude hrát aktivnější úlohu tím, že bude žadatelům o víza poskytovat doporučující dopisy a bude je vyzývat, aby si podali žádosti o víza včas.

V souladu se svým sdělením *o cirkulační migraci a partnerstvích mobility*⁸ Komise navrhla, aby byl vyjednáán omezený počet pilotních partnerství mobility s vybranými třetími zeměmi, zejména se zeměmi EPS. Partnerství bude vyžadovat od pilotních zemí, aby se zavázaly, že budou aktivně spolupracovat s EU na řízení migračních toků, přičemž zároveň jim partnerství nabídnou lepší možnosti legální migrace, pomohou jim s rozvojem schopnosti řídit migrační toky uvnitř regionu, pomohou jim vytvářet opatření na podporu kruhové a zpětné migrace a přinesou zlepšení postupů vydávání krátkodobých víz. Je třeba vytvořit podpůrná opatření za účelem modernizace politiky trhu práce v rámci EPS.

Soudržná politika mobility se musí zabývat vnějšími a vnitřními politickými cíli: podporou kontaktů a výměn, prosazováním hodnot a myšlenek EU, podporou hospodářského rozvoje, bezpečností a zaplňováním mezer na vnitrostátních trzích práce. Vzhledem k tomu, že tyto vnitřní a vnější rozměry spadají spíše do působnosti různých orgánů správy členských států a EU, bude důležité zajistit celistvost a soudržnost v jejich přístupech.

3.3. Regionální konflikty a politický dialog

Počet („zmrazených“) *konfliktů* v sousedství zůstává vysoký: Podněsteří, Abcházie, Jižní Osetie, Náhorní Karabach, Blízký východ a Západní Sahara. EU má přímý zájem na tom, aby ve spolupráci s partnery podpořila vyřešení těchto konfliktů, protože narušují úsilí EU podporovat politické reformy a hospodářský rozvoj v sousedství a protože mohou mít prostřednictvím eskalace v jednotlivých regionech, nezvladatelných migračních proudů, narušení dodávek elektřiny a obchodních cest a vytvořením úrodné půdy pro teroristické a kriminální činnosti všeho druhu dopad na bezpečnost samotné EU.

EU se již aktivně podílí na předcházení a řešení konfliktů, měla by však být ještě aktivnější. Byla přijata řada opatření v rámci SZBP a EBOP. Byli jmenováni zvláštní zástupci EU a svou činnost vyvíjí policejní mise, mise hraničních kontrol a mise pro pomoc na hranicích.

Tyto akce by měly být plánovány a koordinovány s ohledem na dlouhodobé politiky ES, které se zabývají celkovým institucionálním a správním kontextem, a tím podporují stabilizaci. Použití všech dostupných nástrojů, ať již prvního, druhého nebo třetího pilíře, by zvýšilo vliv EU a mohlo by být prostředkem, jak se vyrovnat s nedostatky vlastními krátkodobému řešení krizí. EU může tím, že bude pracovat na otázkách konfliktů, významně napomáhat k podpoře podobných reforem na obou stranách hranic, posilovat sbližování politických, hospodářských a právních systémů, umožnit větší sociální soudržnost a přispět k posilování důvěry. Příklad mise EU pro pomoc na hranicích na Ukrajině a v Moldavské republice, který spojuje nástroje

⁷ 5784/07 VISA 32 MED 3 COMIX 101 ze dne 31. ledna 2007.

⁸ KOM(2007) 248 ze dne 16. května 2007.

ES a SZBP v jednom přístupu, ukazuje, jak může být takový přístup účinný. V jiných případech mohou přiměřená opatření k budování důvěry představovat v závislosti na povaze konfliktu taková opatření, jako jsou rozšiřování možností a kapacit ministerstev zabývajících se uprchlíky, podpora integrace menšin prostřednictvím jazykové výuky, podpora obnovy infrastruktury v období po konfliktu, včetně kulturního dědictví, nebo realizace projektů zaměřených na vytváření místních příjmů.

Institucionální zapojení EU v mechanismu urovnávání konfliktů má mnoho podob. EU se plně účastní Kvartetu (mírový proces na Blízkém východě) a jako pozorovatel se účastní rozhovorů 5+2 (Podněstří), přičemž Komise je pozorovatelem ve Společné kontrolní komisi (Jižní Osetie). Minské skupiny (Náhorní Karabach) a Skupiny přátel Gruzie při OSN (Abcházie) se účastní pouze jednotlivé členské státy. Vzhledem k historii míru a stability EU, kterých bylo dosaženo prostřednictvím regionální integrace, může EU poskytnout přidanou hodnotu k úsilím jednotlivých členských států a musí být připravena hrát významnější roli v řešení konfliktů v sousedství.

Konflikty by vždy měly být těžištěm *politického dialogu* s partnery EPS. EU by také měla zajistit, že tyto konflikty zůstanou tématem dialogu s ostatními příslušnými mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi.

Komise je připravena vypracovat spolu s Radou další návrhy v oblasti řešení konfliktů, přičemž bude využívat jak nástroje Společenství, tak i nástroje mimo rámec Společenství.

Komise učiní vše, co je v jejích silách, aby zajistila, že bude plně využít potenciál, který politický dialog nabízí, i pokud jde o jiné otázky, jako je terorismus, drogy, migrační toky, civilní ochrana a zejména otázky řádné správy.

Bude pokračovat v podpoře stability zejména tím, že bude v sousedství soustavně podporovat demokracii, lidská práva a pravidla právního státu.

3.4. Odvětvové reformy a modernizace

Dialog o odvětvové politice doplněný o poskytování pomoci bude v roce 2008 nadále nástrojem podpory reforem v partnerských zemích EPS.

Zabezpečení a bezpečnost *energie* jsou předmětem prohlubující se vzájemné závislosti v sousedství. Přijetím souboru opatření pro energetiku v březnu vytvořila Evropská rada platformu pro společnou vnější energetickou politiku. EPS spojuje výrobce, spotřebitele a tranzitní země, jež všichni získají prospěch z užší spolupráce a integrace. Komise zaměří své úsilí na provádění memoranda o porozumění v oblasti energetiky s Ázerbájdžánem a Ukrajinou a společného prohlášení s Marokem a Jordánskem a bude pracovat na uzavření podobných dohod s Alžírskem a Egyptem. Komise se také bude snažit vyjednat závazná ustanovení o obchodu se zbožím, službami a investicemi v odvětví energetiky.

Bude vypracována studie proveditelnosti, aby se prozkoumaly případné výhody ustanovení společného právního rámce pro sousedství v oblasti energie.

Ministerské zasedání o energetice v rámci „Procesu z Baku“ (Černé moře / Kaspická oblast / střední Asie) bude v roce 2008 nadále podporovat spolupráci na zabezpečení energie a integraci trhu na východě. Závazek EU budovat plynovod Nabucco, včetně nedávného jmenování koordinátora, je důležitým podnětem pro snahy EU vybudovat síť zásadního významu. Připravuje se přístup Moldavské republiky a Ukrajiny k Energetickému společenství. Gruzie podala žádost o obdržení statutu pozorovatele.

Na jihu pokračují práce na ustanovení integrovaného evropsko-středomořského trhu s energií. Komise bude pracovat se zeměmi Maghrebu na podpoře regionální integrace jejich trhů s elektřinou a s regionem Mashreq na posílení bezpečnosti a infrastruktury v odvětví zemního plynu. Komise bude na základě výsledků evropsko-středomořského fóra pro energetiku a nedávné konference o energetice mezi EU, Afrikou a Blízkým východem pořádané v Šarm al-Šajchu pracovat zejména na výstavbě arabského plynovodu a výměně znalostí v oblasti čistých technologií.

Komise bude pracovat se svými sousedy na zlepšení energetické účinnosti, přezkoumávání možností vývoje trhu se zelenou energií a rozšíření schopnosti partnerů vyrábět sluneční, větrnou energii a energii z obnovitelné biomasy.

Komise prohloubí dialog o *změnách klimatu*, což zahrnuje také téma přizpůsobení se klimatickým změnám⁹, pokud jde o režim v oblasti změny klimatu po roce 2012. Komise také poskytne technickou pomoc na vybudování kapacit na podporu politik v oblasti změny klimatu. Komise bude podporovat mechanismy Kjótského protokolu¹⁰, které mají významný potenciál přilákat přímé zahraniční investice a posílit vývoj čistších technologií. Zkušenosti se systémem EU pro obchodování s emisemi budou předávány dál. Komise poskytne větší podporu úsilím o dosažení *čistšího životního prostředí* v sousedství. Pod záštitou Černomořské synergie¹¹ bude dunajsko-černomořská pracovní skupina nadále intenzivně pracovat na vodohospodářských otázkách a zkoumat možnost rozšíření na další oblasti, jako je nakládání s odpady. Budou pokračovat přípravy na přistoupení ES k Úmluvě o ochraně Černého moře před znečištěním a účast Komise v procesu Životní prostředí pro Evropu posílí provádění úmluv EHK OSN¹². V oblasti Středomoří bude ES nadále podporovat iniciativu Horizont 2020, jejímž cílem je snížit míru znečištění. V celé oblasti budou podporovány společné informační systémy o životním prostředí, hodnocení dopadu na životní prostředí, integrované hospodaření v pobřežních zónách a udržitelný cestovní ruch.

ES bude pokračovat v podpoře odpovědných a udržitelných aktivit v odvětví *rybolovu* tím, že bude úzce spolupracovat s partnery v rámci příslušných fór a pomocí dvoustranných dohod.

⁹ V souladu se zelenou knihou Komise „Přizpůsobení se změně klimatu v Evropě“, KOM(2007) 354 .

¹⁰ Zejména společné provádění a mechanismus čistého rozvoje.

¹¹ Sdělení ze dne 11. dubna 2007, KOM(2007) 160.

¹² Podle KOM(2007) 262.

Integrovaný systém *dopravy* mezi EU a jejími sousedy má pro další integraci zásadní význam. Členské státy a partneři EPS budou muset úzce spolupracovat, aby bylo dokončeno deset hlavních dopravních os¹³ do sousedních zemí. Jak středomořské partnerské země, tak i partnerské země TRACECA přijímají regionální akční plány rozvoje udržitelných dopravních systémů, jejichž provádění bude podporováno pomocí příspěvků členských států. Mělo by být urychleno provádění rozhodnutí Rady o vytvoření společného leteckého prostoru do roku 2010. Komplexní dohoda v oblasti letectví s Marokem již funguje, přičemž probíhají jednání s Ukrajinou a v nejbližší době budou zahájena jednání s Jordánskem. Komise požaduje od Rady směrnice o vyjednávání pro další komplexní dohody v oblasti letectví se zeměmi EPS.

Aby se EPS partneři úspěšně integrovali do Evropského *výzkumného* prostoru, musí být více brány v úvahu priority výzkumu partnerů (zdraví a zemědělství doplněné o socioekonomické otázky a otázky řádné správy) a je třeba vyvinout více úsilí na podporu větší účasti na sedmém rámcovém programu (7. RP). Roční pracovní programy 7. RP by měly odrážet důležitost EPS a využití rozpočtové položky NESP by mělo zvýšit vědecké kapacity partnerů EPS.

Pokud jde o *informační společnost*, partnerské země EPS by měly využívat nejen vysokorychlostních propojení sítí, ale měly by také mít prospěch z užší spolupráce mezi regulačními orgány v oblasti EPS a skupinou evropských regulačních orgánů v této oblasti.

Vzdělání a lidské zdroje: Komise dále posílí podporu strukturálního rozvoje vyššího vzdělávání v partnerských zemích EPS pomocí programu TEMPUS a rovněž bude usilovat o sblížování s Boloňským procesem a Lisabonskou strategií. Nový program pro poskytování stipendií pro země EPS umožní více než tisíci studentům a vyučujícím na vysokých školách přicestovat v akademickém roce 2007/2008 do EU a několik stovek studentů a vyučujících vyjede do partnerských zemí EPS. Aby se zlepšily znalosti o tom, jak EU funguje, a aby se podpořilo budování nestranné, odpovědné a výkonné státní služby, podpoří Komise výběr stážistů z partnerských zemí EPS v rámci vlastního vnitřního projektu EU, a přezkoumá možnost přijímat vyslané úředníky.

Užší spolupráce v oblasti *zaměstnanosti a sociálního rozvoje* posílí výměny, pokud jde o strategie vytváření nových pracovních míst, snižování chudoby, sociální soudržnost a ochranu a rovné příležitosti, a takélepší možnosti hledání odpovědí na společné výzvy v kontextu globalizace a prosazování důstojných pracovních podmínek.

EU a její sousedé budují spolupráci v oblasti *zdravotnictví*. Komise zahrnuje partnery EPS do takových jednání, jako je setkání příslušných orgánů v rámci sítě zabývající se informacemi a znalostmi v oblasti zdraví, síť EpiSouth pro kontrolu nad přenosnými nemocemi v jižní Evropě a ve Středomoří a expertní skupina typu „think tank“ pro HIV/AIDS. Nedávno přijatá strategie EU pro zdraví zaručuje EU silnější hlas v globálních otázkách zdraví tím, že posiluje spolupráci se strategickými partnery ze třetích zemí včetně sousedních zemí. ES a členské státy by měly spojit své síly, aby zvládly výzvy a rizika v sousedství v oblasti zdraví, včetně toho, že budou podporovat provádění mezinárodních dohod v oblasti zdraví, zejména Rámcové úmluvy o kontrole tabáku¹⁴, a Mezinárodního zdravotního řádu¹⁵.

¹³ Sdělení, KOM(2007) 32 ze dne 31. ledna 2007 nastiňuje komplexní politiku hlubší integrace dopravního systému EU se sousedními zeměmi.

¹⁴ WHO FCTC: http://www.who.int/tobacco/framework/WHO_FCTC_english.pdf.

Nedávno přijaté sdělení „Integrovaná *námořní politika* pro Evropskou unii“¹⁶ ustanovuje EPS jako prostředek pro dialog a spolupráci v otázkách námořní politiky a správy sdílených moří. Cíle této politiky budou zahrnuty do pravidelného dialogu EU s partnerskými zeměmi EPS.

Komise bude dále podporovat výměnu zkušeností a dvoustranný dialog o metodách, formulaci a provádění *regionální politiky*, včetně řádné správy na různých úrovních a partnerství. Bude se snažit zlepšovat součinnost mezi vnitrostátními, regionálními a místními orgány.

3.5. Účast v programech a agenturách Společenství

Možnost podílet se na programech a agenturách Společenství je důležitým a atraktivním aspektem partnerství v rámci posílené EPS.

V roce 2007 zahájila Komise jednání o podepsání protokolů s Izraelem, Marokem a Ukrajinou – se třemi partnerskými zeměmi, které byly ve zprávě předsednictví z června 2007 označeny jako země, které mají nejlepší předpoklady plně využít těchto opatření. Podpis protokolu s Izraelem, ke kterému dojde v nejbližší budoucnosti, umožní Izraeli stát se první partnerskou zemí EPS, která se bude účastnit programu pro konkurenceschopnost a inovace.

Během roku 2008 bude Komise nadále udržovat kontakty s partnery EPS, aby mohla rozpoznat jejich zájmy, možnosti a schopnosti účastnit se těchto aktivit ES.

3.6. Finanční spolupráce

Uplatňují se nové finanční nástroje, takže selepší spolupráce s finančními institucemi, zejména s EIB a EBRD jakožto privilegovanými partnery v partnerských zemích EPS, dalšími dárci a mezinárodními organizacemi. Tento vývoj umožní EU, aby účinněji reagovala na potřeby partnerských zemí EPS a lépe zohlednila jejich odlišný vztah s EU.

Inovace v rámci nástroje pro evropské sousedství a partnerství se týká provádění programů přeshraniční spolupráce (CBC), které budou zahájeny koncem roku 2007. Komise vypracovala programový rámec, který zahrnuje 15 programů prováděných na vnějších hranicích EU a přijala zvláštní prováděcí pravidla. Společné pracovní skupiny sdružující zástupce členských států, partnerských zemí a jejich regionů dokončují programový dokument tak, aby provádění programů přeshraniční spolupráce (CBC) mohlo být zahájeno na začátku roku 2008. Tyto programy jsou společně řízeny místními subjekty a napomohou posílení skutečných pout se sousedy a snížení rozdělovacích účinků vnějších hranic tím, že povedou ke zvětšení objemu hospodářské výměny a zabrání vzniku rozdílu v úrovni vývoje mezi EU a hraničními regiony EPS.

Bylo také dosaženo pokroku, pokud jde o dva nové nástroje zavedené sdělením z roku 2006:

¹⁵ http://www.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA58/WHA58_3-en.pdf.

¹⁶ KOM(2007) 575 ze dne 10. října 2007 a akční plán pro integrovanou námořní politiku SEK(2007) 1278.

Nový nástroj pro správu věcí veřejných s orientačním přidělem 50 milionů EUR na rok pro období 2007–2010 zaručuje dodatečnou podporu partnerským zemím, které učinily největší pokroky, pokud jde o provádění priorit v oblasti veřejné správy stanovených v jejich akčních plánech, zejména pokroky vztahující se k lidským právům, demokracii a právnímu státu. V roce 2007 byly z nástroje pro správu věcí veřejných poprvé přiděleny prostředky Maroku a Ukrajině. Roční zprávy o pokroku v partnerských zemích EPS budou nadále upřesněny v roce 2008, aby se vytvořily podmínky pro objektivní zhodnocení výkonu partnerských zemí, což zvýší transparentnost rozhodování o přidělování prostředků z nástroje pro správu věcí veřejných.

Byla vytvořena investiční facilitu sousedství (NIF) s prvním příspěvkem z rozpočtu Společenství ve výši 50 milionů EUR, která začne podporovat půjčky partnerům EPS v roce 2008. Celkem vyčlení Komise na tento nástroj v příštích čtyřech letech orientační částku ve výši 250 milionů EUR a plánuje vyčlenit na jeho činnost dalších 450 milionů EUR na období 2011–2013 (celkem 700 milionů EUR na 7 let). Pokračují diskuze se členskými státy o ustanovení svěřeneckého fondu pro tento nástroj. Příspěvky členských států odpovídající příspěvku Společenství by způsobily zásadní pákový efekt. Operace investiční facility sousedství, které se primárně zaměřují na projekty společného zájmu v oblasti energie, životního prostředí a dopravy, budou plně slučitelné s posíleným nástrojem pro evropsko-středomořské investice a partnerství (FEMIP). Komise také učiní kroky, které umožní používat zpětné finanční toky z předchozích operací v rámci FEMIP ve prospěch FEMIP, stejně tak jako používat zpětné finanční toky z budoucích operací ve prospěch investičního fondu sousedství nebo FEMIP.

4. OPERATIVNÍ OTÁZKY

4.1. Aktualizace akčních plánů

Akční plány EPS pro Ukrajinu, Moldavskou republiku a Izrael skončí počátkem roku 2008. Aktualizace současných akčních plánů na jeden rok bez změny podstaty se jeví jako nejpragmatičtější způsob, jak pokračovat v práci v rámci těchto programů, zatímco se očekávají výsledky jednání s Ukrajinou o nové dohodě nebo výsledky jednání o jiných případných budoucích smlouvách s Moldavskou republikou a Izraelem. Akční plány se v každém případě aktualizují dohodou mezi partnery, je-li to nutné k zachování jejich funkčnosti.

4.2. Struktura podvýborů

Od ustanovení EPS se podvýbory staly hlavním institucionálním prostředkem pro vedení politického dialogu s partnery EPS. Pro strukturu podvýborů je tedy zásadní, aby pokrývala celou škálu otázek, kterými se zabývá akční plán EPS. Komise má v úmyslu zejména podporovat partnerské země, které tak ještě neučinily, aby vytvořily operativní podvýbory nebo jiná fóra, které se budou moci zabývat otázkami lidských práv.

4.3. Zapojení občanské společnosti

Organizace občanské společnosti hrají cennou roli při zprostředkovávání akčních priorit a při propagaci a sledování provádění akčního plánu EPS. Účast stovek zástupců občanské společnosti na konferenci EPS jasně signalizovala záměry Komise v tomto ohledu. Ustanovení platformy pro zastupování názorů občanské společnosti v otázkách EPS by bylo vítaným krokem. Komise bude podporovat celou řadu subjektů, aby se účastnily sledování provádění akčních plánů EPS, bude také podporovat dialog mezi vládami a místní občanskou společností v partnerských zemích a bude se snažit zapojit do reformního procesu více subjektů.

4.4. Země bez akčního plánu

Komise bude nadále úzce spolupracovat s *Alžírskem* na provádění dohody o přidružení. Přestože dohoda o přidružení se *Sýrií* ještě nebyla podepsána, Komise již pomocí finanční spolupráce připravuje budoucí smluvní vztah. Byla zahájena informativní jednání o první rámcové smlouvě s *Libyí*. Bude se pokračovat v úsilí nastiňovat *Bělorusku*, co může být této zemi v rámci EPS nabídnuto, pokud dojde k zásadním zlepšením v oblasti lidských práv a dodržování základních svobod.

5. ZÁVĚRY

Je zapotřebí vytrvalého úsilí, aby bylo zajištěno, že nabídka učiněná partnerským zemím EPS splňuje jejich očekávání. Toto sdělení upozorňuje na některé z hlavních výzev, kterými by se evropské orgány a evropské vlády měly zabývat. Bude třeba, aby Komise, Rada, Evropský parlament a členské státy EU v roce 2008 ještě úžeji spolupracovaly za účelem posílení EPS. To bude někdy vyžadovat obtížná rozhodnutí, ale cena, kterou bude třeba vynaložit, bude vyvážena dlouhodobými přínosy jak pro občany EU, tak pro občany partnerských zemí. Na jaře 2008 zveřejní Komise své analýzy o pokroku učiněném partnerskými zeměmi EPS a o tom, v jakých oblastech je třeba učinit další kroky.